

Memo

Datum:
7 december 2022

Onderwerp: Gebiedsgerichte aanpak Natuurbrandbeheersing

Ter attentie van: Gemeenteraad

Afzender: Burgemeester

Inleiding

Een onbeheersbare natuurbrand heeft ingrijpende gevolgen voor de veiligheid, de samenleving en voor de natuur, met al haar flora en fauna. Knelpunten kunnen bijvoorbeeld ontstaan bij grootschalige ontruiming van in de natuur gelegen zorginstellingen, campings en recreatieparken. Het doel van het project Gebiedsgerichte aanpak Natuurbrandbeheersing is het samenbrengen van stakeholders om samen een front te vormen tegen de gevaren en gevolgen van een onbeheersbare natuurbrand. Over dit project wil ik u graag verder informeren.

Wat is er al bereikt?

In 2019 zijn de Veiligheidsregio's Gelderland Midden en Noord-Oost-Gelderland met steun van de Provincie gestart met het project Gebiedsgerichte aanpak Natuurbrandbeheersing, gericht op de Veluwe en de Achterhoek.

In de afgelopen twee jaar is het volgende bereikt:

- Brede onderkenning van het risico op natuurbranden bij alle risico-houdende functies en risico-regulerende bestuurslagen.
- Ontwikkeling van de landelijke inzetbare Toolbox natuurbrandbeheersing, doelgroepgerichte communicatiemiddelen en de ontwikkeling van risicoanalyse-instrumenten.
- Vernieuwing van een Model ontruimingsplan natuurbranden voor recreatieondernemingen.
- Eerste aanzet voor afspraken met natuur- en infrabeheerders over een meer natuurbrandveilige natuurontwikkeling.
- Het in kaart brengen van de meeste risico-objecten met als gebruiksfuncties recreatie, zorg en wonen/werken.
- Totstandkoming van samenwerkingsverbanden (bijv. met Vitale Vakantieparken, Veluwe op 1 en tussen de Provincie, VNOG en VGGM).
- Aanvang bezoek en advies aan de meeste hoog-risicovolle objecten en clusters (gebieden met meerdere risicovolle objecten).

Tijdens het bestuurlijk overleg van 13 april 2022 is gekozen voor een doorstart van de Gebiedsgerichte aanpak Gelderland-breed. Deze aanpak voorziet in een twee sporen aanpak om de complexiteit van het project beter te kunnen

stroomlijnen en meer regie te krijgen vanuit de bestuurslagen. Hiermee is ook Veiligheidsregio Gelderland-Zuid aangesloten met als kwetsbaar natuurgebied het Rijk van Nijmegen.

Twee sporen aanpak

Het eerste spoor betreft risicovolle objecten in de natuur met de gebruiksfuncties recreatie, zorg en wonen/werken en vitale objecten. Deze risicovolle objecten in de natuur vallen onder regie van de gemeente.

Om deze regie goed uit te kunnen voeren is een dashboard gecreëerd dat in kaart brengt wat in Gelderland, per regio en op gemeenteniveau de stand van zaken is. Zo is te zien om hoeveel objecten het gaat binnen een gemeente, wat de gebruiksfunctie is en wat het risiconiveau is van de objecten, waarbij gekeken wordt naar een vijftal criteria die samen het risico van een object beïnvloeden. In het dashboard wordt onderscheid gemaakt tussen de projectfase en de beheerfase. In de projectfase wordt per object een integraal advies opgesteld door de brandweer in samenwerking met de beleidsmedewerkers van de gemeente. In gebieden met meerdere objecten wordt een integraal cluster project opgestart en worden ook zaken als de ontruiming in een gebied meegenomen. In de beheerfase worden de maatregelen zoals opgesteld in het integraal advies stapsgewijs uitgevoerd. Daar waar het gaat om vegetatiemaatregelen op het terrein wordt zoveel mogelijk de aansluiting gezocht bij de beheercycli van de aangrenzende natuurbeheerder, zodat de inrichting van de natuur – wanneer nodig - op een logische manier omgevormd wordt. Deze laatste fase zal naar verwachting decennia in beslag nemen.

Het tweede spoor omvat natuur en infra en valt onder de regie/verantwoordelijkheid van de Provincie. Gestart is met het in kaart brengen van de hoofdcompartimentering. Daarbij gaat het om infrastructuur die dwars door de natuurgebieden loopt, zoals rijkswegen, provinciale wegen, spoorlijnen en hoogspanningslijnen, en die een brandgang zouden kunnen vormen in geval van een natuurbrand. In totaal gaat het om 1200 kilometer aan infra. Dit in samenwerking met de Terrein Beherende Organisaties (TBO's) van het natuurgebied en hierin liggende infra-beheerders zoals ProRail, Tennet, Liander, Rijkswaterstaat en Provincie die zich bezig houden met de provinciale wegen. Het is de bedoeling dat in maart 2023 inzicht is in de te nemen inrichtings- en beheermaatregelen, met het bijbehorende budget. Er wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de beheercyclus van de beplanting in de berm. Waar het gaat om een tracé door een Natura2000 gebied, worden maatregelen afgestemd op de acties die genomen zijn in het kader van natuurherstel en Natura2000.

Een tweede stap is het beoordelen of en waar sub compartimentering nodig is. Deze wordt afgestemd op waar de kwetsbare instellingen zitten, zoals zorg, recreatie of wonen. Hierover zal met de terrein beherende organisatie om tafel gegaan worden, plus met een aantal gemeenten die veel natuur binnen hun gemeentegrens hebben liggen. Deze stap zal na maart 2023 beginnen en de Provincie verwacht hiervoor een jaar nodig te hebben. Hierna kan begonnen worden met de uitvoering, waarbij zoveel mogelijk zal worden aangesloten bij de beheercycli die de beheerders hebben vastgesteld voor de betreffende terreinen.

Spoor 1: hoog-risicovolle projecten

In de twee sporen aanpak is gekozen om vanaf 2022 de meeste hoog-risicovolle projecten te bezoeken en over te adviseren. Vier van deze hoog-risicovolle projecten liggen in de gemeente Barneveld, namelijk de clusters Kootwijk en Garderen-West, Voorthuizen en Garderen-Zuid. Deze clusters zijn als hoog-risicovol beoordeeld omdat sprake is van verhoogde brandbare vegetatie, zoals bijvoorbeeld de spar en de (grove) den. Daarnaast is in beide clusters de recreatiedruk hoog en de wegen smal, (soms) onverhard en beperkt. Door de

recreatiedruk in het gebied in combinatie met het wegennet, is de ontruiming van het gebied een belangrijk aandachtspunt.

Voor de clusters Kootwijk en Garderen-West is een integraal advies opgesteld: het Natuurbrandpreventieplan. Dit plan is op 3 en 6 oktober 2022 in de slotbijeenkomsten met de clusters gepresenteerd. Om inzicht te krijgen in de risico's en de gevolgen van een natuurbrand wordt in dit document een analyse vanuit drie invalshoeken uitgevoerd: kaartstudie, gebiedsschouw, risico analyse monitor. Daarnaast zijn gezamenlijk met alle betrokken partijen (VGGM, gemeente, politie, provincie, Staatsbosbeheer en de recreatieondernemers) maatregelen bedacht die bijdragen aan het bereiken van een aanvaardbare risico voor natuurbranden in het kader van:

- structurele bewustwording en borging: oefeningen, bijeenkomsten, ontruiming
- natuurinrichting: compartimentering, omvorming naar minder brandbare vegetatie
- ontruiming op de recreatieparken en in het gebied: beschikbare ontruimingstijd, ontruimingsroutes, aanrijroutes hulpdiensten
- bluswater en bereikbaarheid: is er voldoende bluswater in de omgeving en bereikbaarheid hulpdiensten.

Hoe nu verder?

Voor de clusters Voorthuizen en Garderen-Zuid zal nog een integraal cluster project worden opgestart. Tijdens het bestuurlijk overleg van 20 oktober 2022 is gekozen voor het opstellen van een Vervolg Plan van Aanpak Spoor 1 dat door de Veiligheidsregio's geschreven zal worden en in het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio's behandeld zal worden. In dit Plan van Aanpak wordt beschreven hoe vanuit de Veiligheidsregio's met de gemeenten hierin opgetrokken gaat worden. Om tot een concreet en integraal plan te komen is er behoefte aan een nieuw bestuurlijk overleg en een manifest, om meer met de opgave verbonden te raken. Dit overleg zal samen vallen met het moment in maart 2023 wanneer Spoor 1 en 2 hun resultaten laten zien.